

Dziecko to też człowiek. Prawa dziecka

Bibliografia:

- Źródło: *USTAWA z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (tekst jednolity Dz.U.2017.922 z t.j.)*, dostępny w internecie: <https://brpd.gov.pl/ustawa/> [dostęp 22.09.2023], domena publiczna.
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 r. Nr 78poz. 483 z późn. zm.)*, t. Rozdział II WOLNOŚCI, PRAWA I OBOWIĄZKI CZŁOWIEKA I OBYWATELA, dostępny w internecie: <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm> [dostęp 22.09.2023].
- Źródło: KONWENCJA O PRAWACH DZIECKA przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r., dostępny w internecie: <https://brpd.gov.pl/konwencja-o-prawach-dziecka/>, (Dz. U. z dnia 23 grudnia 1991 r.), domena publiczna.

Dziecko to też człowiek. Prawa dziecka

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Zadanie na rozgrzewkę

Ćwiczenie 1

Wyjaśnij, jaki obowiązek nakłada na dzieci Konstytucja RP.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 3.0.

Międzynarodowa Konwencja o prawach dziecka

Podstawowym dokumentem dotyczącym praw dziecka jest międzynarodowa Konwencja o prawach dziecka.

Dokument przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku.

Ćwiczenie 2

Do każdego z praw dziecka dopasuj artykuł Konwencji, w którym jest ono zawarte. Tekst konwencji znajduje się poniżej.

Do prywatności

art. 24

art. 13

art. 16

art. 9

art. 36

art. 14

art. 30

art. 31

art. 35

art. 29

art. 12

art. 34

art. 7

art. 28

art. 19

art. 32

art. 38

art. 33

art. 6

Do opieki zdrowotnej

Do życia

Do obrony przed wyzyskiem

Do tożsamości

Do rodziny

Do życia w pokoju

Do wyrażania swoich poglądów

Do nauki

Do czasu wolnego i zabawy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

KONWENCJA O PRAWACH DZIECKA (fragmenty)

” Artykuł 6

Państwa-Strony uznają, że każde dziecko ma niezbywalne prawo do życia. Państwa-Strony zapewnią, w możliwie maksymalnym zakresie, warunki życia i rozwoju dziecka.

Artykuł 7

Niezwłocznie po urodzeniu dziecka zostanie sporządzony jego akt urodzenia, a dziecko od momentu urodzenia będzie miało prawo do otrzymania imienia, uzyskania obywatelstwa oraz, jeśli to możliwe, prawo do poznania swoich rodziców i pozostawania pod ich opieką.

Artykuł 9

Państwa-Strony zapewnią, aby dziecko nie zostało oddzielone od swoich rodziców wbrew ich woli, z wyłączeniem przypadków, gdy kompetentne władze, podlegające nadzorowi sądowemu, zdecydują

zgodnie z obowiązującym prawem oraz stosowanym postępowaniem, że takie oddzielenie jest konieczne ze względu na najlepiej pojęte interesy dziecka. Taka decyzja może być konieczna szczególnie w przypadkach nadużyć lub zaniedbań ze strony rodziców, gdy każde z rodziców mieszka oddzielnie, a należy podjąć decyzję odnośnie do miejsca pobytu lub zamieszkania dziecka. Państwa-Strony będą szanowały prawo dziecka odseparowanego od jednego lub obojga rodziców do utrzymywania regularnych stosunków osobistych i bezpośrednich kontaktów z obojgiem rodziców, z wyjątkiem przypadków, gdy jest to sprzeczne z najlepiej pojętym interesem dziecka.

Artykuł 11

Państwa-Strony będą podejmowały kroki dla zwalczania nielegalnego transferu dzieci oraz ich nielegalnego wywozu za granicę.

Artykuł 12

Państwa-Strony zapewniają dziecku, które jest zdolne do kształtowania swych własnych poglądów, prawo do swobodnego wyrażania własnych poglądów we wszystkich sprawach dotyczących dziecka, przyjmując je z należytą wagą, stosownie do wieku oraz dojrzałości dziecka.

Artykuł 13

Dziecko będzie miało prawo do swobodnej wypowiedzi.

Artykuł 14

Państwa-Strony będą respektowały prawo dziecka do swobody myśli, sumienia i wyznania. Państwa-Strony będą respektowały prawa i obowiązki rodziców lub opiekunów prawnych odnośnie do

ukierunkowania dziecka w korzystaniu z jego prawa w sposób zgodny z rozwijającymi się zdolnościami dziecka.

Artykuł 15

Państwa-Strony uznają prawa dziecka do swobodnego zrzeszania się oraz wolności pokojowych zgromadzeń.

Artykuł 16

Żadne dziecko nie będzie podlegało arbitralnej lub bezprawnej ingerencji w sferę jego życia prywatnego, rodzinnego lub domowego czy w korespondencję ani bezprawnym zamachom na jego honor i reputację.

Artykuł 19

Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe kroki dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych.

Artykuł 23

Państwa-Strony uznają, że dziecko psychicznie lub fizycznie niepełnosprawne powinno mieć zapewnioną pełnię normalnego życia w warunkach gwarantujących mu godność, umożliwiających osiągnięcie niezależności oraz ułatwiających aktywne uczestnictwo dziecka w życiu społeczeństwa.

Artykuł 24

Państwa-Strony uznają prawo dziecka do jak najwyższego poziomu zdrowia i udogodnień w zakresie leczenia chorób oraz rehabilitacji zdrowotnej. Państwa-Strony będą dążyły do zapewnienia, aby żadne

dziecko nie było pozbawione prawa dostępu do tego rodzaju opieki zdrowotnej.

Artykuł 28

Państwa-Strony uznają prawo dziecka do nauki i w celu stopniowego realizowania tego prawa na zasadzie równych szans, w szczególności: a) uczynią nauczanie podstawowe obowiązkowym i bezpłatnym dla wszystkich; b) będą popierać rozwój różnorodnych form szkolnictwa średniego, zarówno ogólnokształcącego, jak i zawodowego, uczynią je dostępnymi dla każdego dziecka oraz podejmą odpowiednie kroki, takie jak wprowadzenie bezpłatnego nauczania oraz udzielanie w razie potrzeby pomocy finansowej; c) za pomocą wszelkich właściwych środków uczynią szkolnictwo wyższe dostępnym dla wszystkich na zasadzie zdolności; d) udostępnią wszystkim dzieciom informacje i poradnictwo szkolne i zawodowe; e) podejmą kroki na rzecz zapewnienia regularnego uczęszczania do szkół oraz zmniejszenia wskaźnika porzucania nauki. Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe środki zapewniające, aby dyscyplina szkolna była stosowana w sposób zgodny z ludzką godnością dziecka i z niniejszą konwencją.

Artykuł 29

Państwa-Strony są zgodne, że nauka dziecka będzie ukierunkowana na:

a) rozwijanie w jak najpełniejszym zakresie osobowości, talentów oraz zdolności umysłowych i fizycznych dziecka; b) rozwijanie w dziecku szacunku dla praw człowieka i podstawowych swobód oraz dla zasad zawartych w Karcie Narodów Zjednoczonych; c) rozwijanie w dziecku szacunku dla jego rodziców, jego tożsamości kulturowej, języka i wartości, dla wartości narodowych kraju, w którym mieszka

dziecko, kraju, z którego dziecko pochodzi, jak i dla innych kultur; d) przygotowanie dziecka do odpowiedzialnego życia w wolnym społeczeństwie, w duchu zrozumienia, pokoju, tolerancji, równości płci oraz przyjaźni pomiędzy wszystkimi narodami, grupami etnicznymi, narodowymi i religijnymi oraz osobami rdzennego pochodzenia; e) rozwijanie w dziecku poszanowania środowiska naturalnego.

Artykuł 30

W tych państwach, w których istnieją mniejszości etniczne, religijne lub językowe bądź osoby pochodzenia rdzennego, dziecku należącemu do takiej mniejszości lub dziecku pochodzenia rdzennego nie można odmówić prawa do posiadania i korzystania z własnej kultury, do wyznawania i praktykowania swojej religii lub do używania własnego języka, łącznie z innymi członkami jego grupy.

Artykuł 31

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do wypoczynku i czasu wolnego, do uczestniczenia w zabawach i zajęciach rekreacyjnych, stosownych do wieku dziecka, oraz do nieskrępowanego uczestniczenia w życiu kulturalnym i artystycznym.
2. Państwa-Strony będą przestrzegały oraz popierały prawo dziecka do wszechstronnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i artystycznym oraz będą sprzyjały tworzeniu właściwych i równych sposobności dla działalności kulturalnej, artystycznej, rekreacyjnej oraz w zakresie wykorzystania czasu wolnego.

Artykuł 32

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do ochrony przed wyzyskiem ekonomicznym, przed wykonywaniem pracy, która może być niebezpieczna lub też może kolidować z kształceniem dziecka, bądź może być szkodliwa dla zdrowia dziecka lub jego rozwoju fizycznego, umysłowego, duchowego, moralnego lub społecznego.

Artykuł 33

Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie odpowiednie kroki w celu zapewnienia ochrony dzieci przed nielegalnym używaniem środków narkotycznych i substancji psychotropowych oraz w celu zapobiegania wykorzystywaniu dzieci do nielegalnej produkcji tego typu substancji i handlu nimi.

Artykuł 34

Państwa-Strony zobowiązują się do ochrony dzieci przed wszelkimi formami wyzysku seksualnego i nadużyć seksualnych.

Artykuł 35

Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie kroki dla przeciwdziałania uprowadzeniom, sprzedaży bądź handlowi dziećmi.

Artykuł 36

Państwa-Strony będą bronić dziecko przed wszelkimi innymi formami wyzysku, w jakimkolwiek aspekcie naruszającymi dobro dziecka.

Artykuł 37

Państwa-Strony zapewnią, aby: a) żadne dziecko nie podlegało torturowaniu bądź okrutnemu, niehumanicznemu czy poniżającemu

traktowaniu lub karaniu. Ani kara śmierci, ani kara dożywotniego więzienia bez możliwości wcześniejszego zwolnienia nie może zostać orzeczona wobec osoby w wieku poniżej osiemnastu lat za popełnione przez nią przestępstwa; b) żadne dziecko nie zostało pozbawione wolności w sposób bezprawny lub arbitralny. Aresztowanie, zatrzymanie lub uwięzienie dziecka powinno być zgodne z prawem i może być zastosowane jedynie jako środek ostateczny i na możliwie najkrótszy czas; c) każde dziecko pozbawione wolności było traktowane humanitarnie i z poszanowaniem wrodzonej godności jednostki ludzkiej, w sposób uwzględniający potrzeby osoby w danym wieku.

Artykuł 38

1. Państwa-Strony zobowiązują się respektować i nakazać respektowanie norm międzynarodowego prawa humanitarnego mających zastosowanie do nich w przypadku konfliktu zbrojnego i odnoszących się do dzieci.
2. Państwa-Strony podejmą wszelkie możliwe kroki dla zapewnienia, aby osoby, które nie osiągnęły wieku piętnastu lat, nie brały bezpośredniego udziału w działaniach zbrojnych.

Źródło: KONWENCJA O PRAWACH DZIECKA przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r., dostępny w internecie: <https://brpd.gov.pl/konwencja-o-prawach-dziecka/>, (Dz. U. z dnia 23 grudnia 1991 r.), domena publiczna.

Polskie akty prawne o prawach dziecka

Ćwiczenie 3

Przeczytaj fragmenty Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka. Zapisz trzy interesujące ciebie pytania, które można by zadać prawnikowi specjalizującego się w prawach dziecka.

Prawa dziecka w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

” Artykuł 65.

- Stałe zatrudnianie dzieci do lat 16 jest zakazane.

Artykuł 72.

- Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.
- Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.
- W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka.
- Ustawa określa kompetencje i sposób powoływania Rzecznika Praw Dziecka.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 r. Nr 78poz. 483 z późn. zm.)*, t. Rozdział II WOLNOŚCI, PRAWA I OBOWIĄZKI

CZŁOWIEKA I OBYWATELA, dostępny w internecie:

<https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm> [dostęp 22.09.2023].

Prawa dziecka w ustawie o Rzeczniku Praw Dziecka

” Artykuł 3.

- ” 1. Rzecznik, w sposób określony w niniejszej ustawie, podejmuje działania mające na celu zapewnienie dziecku pełnego i harmonijnego rozwoju, z poszanowaniem jego godności i podmiotowości.
2. Rzecznik działa na rzecz ochrony praw dziecka, w szczególności:
- prawa do życia i ochrony zdrowia,
 - prawa do wychowania w rodzinie,
 - prawa do godziwych warunków socjalnych,
 - prawa do nauki.
3. Rzecznik podejmuje działania zmierzające do ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem, demoralizacją, zaniedbaniem oraz innym złym traktowaniem.
4. Rzecznik szczególną troską i pomocą otacza dzieci niepełnosprawne.
5. Rzecznik upowszechnia prawa dziecka oraz metody ich ochrony.

Źródło: *USTAWA z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (tekst jednolity Dz.U.2017.922 z t.j.)*, dostępny w internecie: <https://brpd.gov.pl/ustawa/> [dostęp 22.09.2023], domena publiczna.

Najważniejsze prawa dziecka

Polecenie 1

Wypisz trzy najważniejsze – twoim zdaniem – prawa dziecka zawarte w powyższych dokumentach.

Polecenie 2

Porównaj swoją odpowiedź z odpowiedziami kolegów. Ułóż listę rankingową dla swojej klasy.

- I miejsce,
- II miejsce,
- III miejsce,
- IV miejsce,
- V miejsce,
- VI miejsce.

Polecenie 3

Czy są jakieś prawa, na których Tobie jako dziecku zależałoby, a których brakuje w cytowanych aktach prawnych? Jeśli tak, to je napisz.

Szukanie pomocy

Polecenie 4

Zdajesz sobie zapewne sprawę z tego, że nie wszyscy, nie wszędzie i nie zawsze przestrzegają praw dziecka. Do kogo zwrócisz się o pomoc, jeśli okaże się, że Twoje prawa lub prawa innego dziecka, które znasz, nie są przestrzegane?

Oto niektóre możliwości. Rozróżnij ich zalety i wady. Odpowiedź napisz poniżej.

- rodzice,
- nauczyciel,
- pedagog szkolny,
- kolega/koleżanka,
- rodzeństwo,
- policja,
- telefon zaufania,
- Rzecznik Praw Dziecka,
- (Twoja propozycja).

Ćwiczenie 4

Podaj numer telefonu (wpisuj bez spacji):

Policji

Telefonu Zaufania Dla Dzieci i Młodzieży

Dziecięcego Telefonu Zaufania Rzecznika Praw Dziecka

Biura Rzecznika Praw Dziecka

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 5

Napisz, kto jest pedagogiem szkolnym w Twojej szkole?

Podsumowanie

Co wiem?

Dzieci mają swoje prawa, które powinny przestrzegać, tak samo jak dorośli. Należą do nich między innymi: prawo do życia, do tożsamości, rodziny, nauki, zabawy, wyrażania własnego zdania, ochrony zdrowia, ochrony przed wyzyskiem. W Polsce zapisane są one w Konstytucji oraz w ustawie o Rzeczniku Praw Dziecka. W naszym kraju obowiązuje też międzynarodowa Konwencja o prawach dziecka.

Co potrafię?

Układać listę rankingową.

Zapamiętaj!

Dlaczego prawa dzieci są przez państwa traktowane w specjalny sposób.

Czym różnią się od praw dzieci od praw ogółu obywateli

Jakich praw, które przysługują osobom dorosłym, dzieci nie mają. Jakich praw, które mają dzieci, nie mają dorośli.

Czy lepiej być dzieckiem, czy dorosłym.